

Hun er en fremragende filmskaber. Og hun kan virkelig skrive

Filminstruktøren Chantal Akerman, der har lavet verdens bedste film, var også en fremragende forfatter. Det viser hun med al tydelighed i 'Min mor ler'.

MIKKEL KRAUSE
FRANTZEN

Chantal Akerman: Min mor ler.

Oversat af Pernille Kaufmann.
Forlaget Aleatorik. 208 sider.

At le og at græde er to sider af samme sag. Helt samme sag. I hvert fald i Chantal Akermans bog 'Min mor ler'.

Akerman var en jødisk-belgisk filminstruktør, der lavede verdens bedste film i 1975: 'Jeanne Dielman, 23, quai du Commerce 1080 Bruxelles'.

'Min mor ler' udkom på fransk i 2013, et år før hendes mor dør, og to år før hun tager sit eget liv. Som en slags skygge, der falder ind over siderne, ledsager disse biografiske omstændigheder læsningen af den nye danske oversættelse.

'Min mor ler' er et erindringsværk, en dagbog. Den handler om Akermans mor, men også om hende selv og hendes kærlighedsforhold til andre kvinder. Men ikke på nogen kronologisk måde.

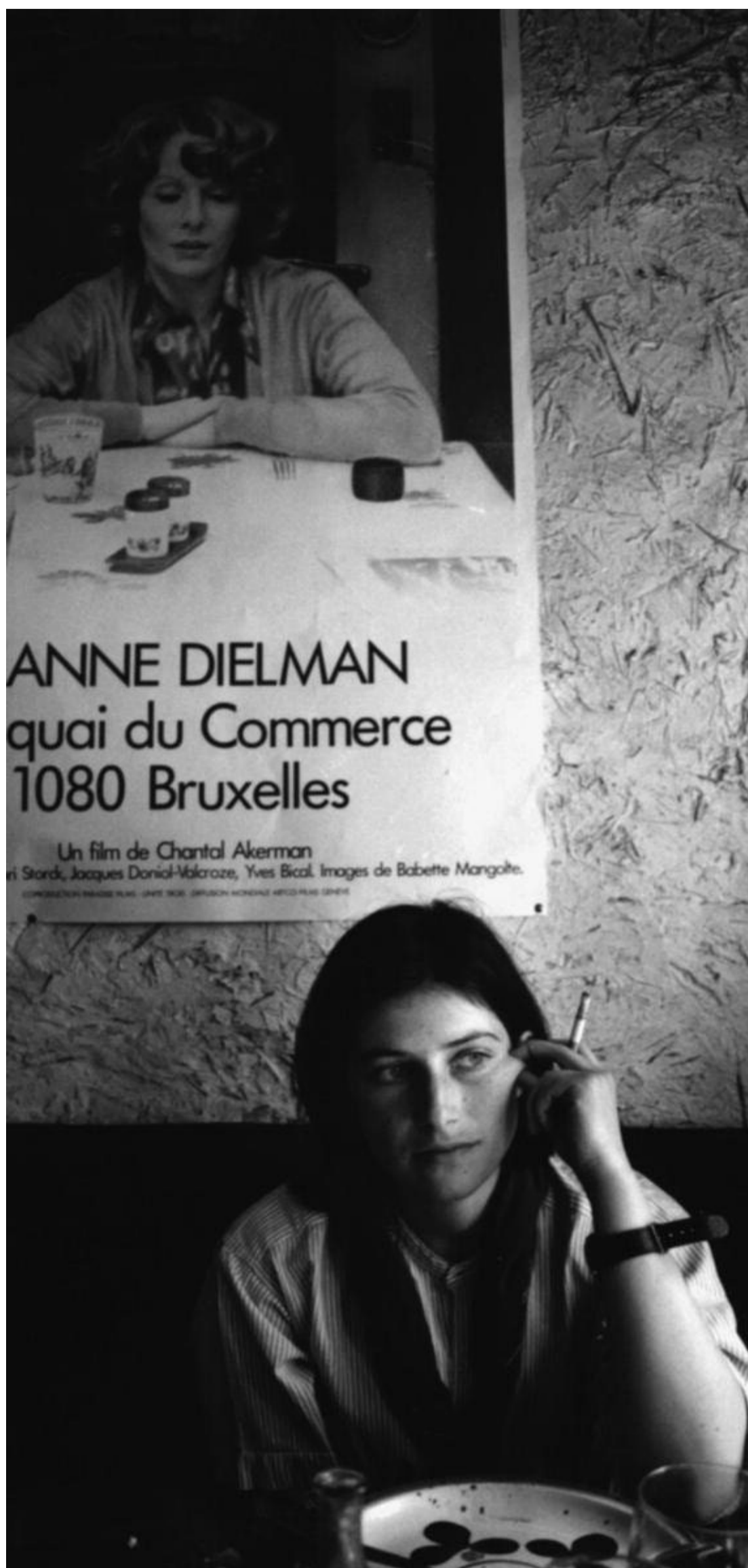
I en til tider næsten barnlig tone springer værket i både tid og sted. Så er man i Bruxelles, hjemme hos moren, der er ved at være gammel, hun brækker en skulder, hun får et hjerteanfald. Der er hjemmehjælper, rengøringsdamer, omsorgsarbejdere.

Så er man i Mexico, hvor Akermans niece skal giftes, og Akermans mor ender på hospitalet. Så er man i Paris, hvor Akerman også bor. Så er man i New York, hvor hun også bor. Så er man tilbage i Bruxelles. Så Mexico. Det er helt henkastet, og *loose*, men man har alligevel fornemmelsen af en underliggende kompositorisk idé. Nogle gange sker der noget, andre gange gør der ikke – dét er også et princip: »Jeg elsker også at skrive, hvad der sker, selvom der ikke sker noget«. En poetik vi blandt andet kender fra Helle Helle herhjemme.

Katastrofer før og nu

Men vi hører faktisk overraskende lidt om Akermans overvejelser omkring det at lave kunst, film, litteratur. Hendes film og arbejde med film fylder nærmest ingenting, nå ja, hun tager til Bruxelles »for at arbejde«, nå ja, men mere står der ikke om det. Intet om skuespillere, klipning, konkrete film.

Holocaust fylder faktisk heller ikke

Filmplakaten bag Chantal Akerman (1950-2015) er for hendes egen film 'Jeanne Dielman, 23, quai du Commerce, 1080 Bruxelles'. I 2022 blev den kåret som verdens bedste film af filmmagasinet Sight and Sound. Fotografiet er fra 1985. Foto: Ritzau Scanpix

SØG HJÆLP

Selv mordstanker

Er du i krise eller har selvmordstanker, kontakt livslinien.dk eller tlf. 70 201 201

Er du akut selvmordstruet – kontakt 112.

meget, selv om Akermans mor var eneste overlever i familien. Henimod slutningen siger moren dog i en hjeretskærende sætning: »Mine døtre, mine døtre har det hele. Og jeg har ikke selv haft andet end lejrene«.

Der er fortidens katastrofer, men der er også nutidens. For Akerman selv vil det sige: en bipolar lidelse, indlæggelser, selvmordsforsøg. Men det vil også sige: Et forhold til en voldelig kæreste, C. hedder hun, en noget yngre kvinde, som Akerman bor sammen med i New York. Dét forhold beskrives, frygteligt nok, sådan her:

»I London spiste vi, drak, jeg talte i én køre, vi kyssede hinanden, vi elskede hinanden (...) Det var først senere, at hun slog mig, det var i New York, i lejligheden, som jeg havde lejet, og hvor hun havde skabt et hjem til mig. Et hjem med alt, hvad der skulle til, selv med sukkerknalder. Det var først senere, at jeg gik tur med et sæbeøj. Først senere, at hun stødte bordkanten ind i maven på mig«.

Og så er der selvfølgelig også alle fremtidens katastrofer. Morens forventede, snarlige død. Fremtidige forliste forhold. Sygdom og sorg, man har i vente. På den måde udtrykkes også et »behov for at le i mødet med den kommende katastrofe«.

Hjemløsheden har de til fælles

På trods af forskellene på mor og datter deler de en grundlæggende eksilerfaring og hjemløshed. Måske er det derfor, at Akerman ganske ofte har valgt at lade deres stemmer glide ind og ud af hinanden. Et eksempel er denne dialog:

»Jeg går i seng. Ja, gå du i seng. Det er rart at snakke sammen, synes du ikke? Jo, det er rart. Men det er sjældent, at du snakker«. Det er kvinder, der snakker i munden på hinanden. Det centrale er ikke kun den individuelle erfaring, men også, og måske især, den kollektive ditto.

Der er således tale om både et portræt af moren og et selvportræt. Både realisme/dokumentarisme og fiktion. Det gør det glimrende efterord af Pernille Kaufmann også opmærksom på. Her fremhæves også Akermans cinematografiske blik, hendes filmiske måde at skrive på i 'Min mor ler'.

Det er ikke verdens bedste bog, men mindre kan også gøre det: Den er stadig rigtig, rigtig, rigtig god.

boger@pol.dk

